

Tukiopinto-ohjaus turvaamaan opiskelun jatkumista

Koulutus on vahvin ase syrjäytymisen ehkäisemiseen

Opintojen keskeyttäminen on yksi merkittävimpiä syitä nuorten syrjäytymiseen, mutta ongelmat syntyvät ja voidaan havaita usein jo paljon varhaisemmassa vaiheessa. Moni keskeyttää opintonsa mm. puutteellisten opiskelutaitojen, heikon elämönhallinnan ja oman suunnan puuttumisen vuoksi. Ammatillisessa koulutuksen aloittaneista yli viidennes ei koskaan suorita tutkintoaan loppuun.

Syrjäytyminen on vakava ongelma. Tilastokeskuksen tilastojen mukaan 20–29-vuotiaista suomalaisista yli 110 000:lla eli noin 17 prosentilla ei ole mitään peruskoulun jälkeistä tutkintoa. Koulutuksen ja työn ulkopuolelle jäämisen riski on erityisen suuri matalasti koulutettujen perheiden pojilla sekä maahanmuuttajataustaisilla nuorilla. Usein huono-osaisuus periytyy. Koulutustasolla on suora yhteys työuran pituuden lisäksi myös yksilön ja koko yhteiskunnan hyvinvointiin ja terveyteen. Siksi on äärettömän tärkeää, että koulutus antaa lapselle parhaat mahdollisuudet hyvään elämään ja onnistumiseen aina varhaisista vuosista alkaen.

Koska ns. NEET-nuorten määrä ei ole kääntynyt laskuun, hallituksen on etsittävä puoliväliriihessä uusia keinoja. OAJ uskoo, että koulutus on vahvin ase syrjäytymisen ehkäisemiseen. Siksi esitämme nyt **viisi konkreettista keinoa** parantaa nuorten yhteiskunnallista osallisuutta, vähentää koulutuksen keskeyttämistä ja edistää nuorten työllistymistä koulutuksen keinoin.

1. Varhaiskasvatus on vaikuttavinta, osallistumista ei pidä rajata

Varhaiskasvatuksessa oppimisvaikeudet ja muut lapsen kasvua ja kehitystä haittaavat seikat voidaan havaita varhain. Alle kouluikäisenä luodaan se pohja, jonka perusteella ponnistetaan oppimisen polulle tai kylvetään syrjäytymisen siemenet. Tavoitteena tulee olla, että koko ikäluokka kolmivuotiaasta lähtien osallistuu maksuttomasti osapäiväiseen pedagogiseen varhaiskasvatukseen päiväkodissa. Perhe arvioi itse varhaiskasvatuksen määrän tarpeen, eikä sitä pidä rajata viranomaisten toimesta.

OAJ ehdottaa, että kaikkien lasten osallistuminen pedagogiseen varhaiskasvatukseen päiväkodissa varmistetaan muuttamalla se osapäiväisesti maksuttomaksi sekä perumalla subjektiivisen oikeuden heikennys.

2. Pienillä ryhmillä varmistetaan, ettei kukaan jää näkymättömäksi

Riittävä määrä opettajia suhteessa oppilaisiin antaa enemmän aikaa opettajan ja oppilaan väliselle vuorovaikutukselle ja kohtaamiselle. Tämä parantaa oppimistuloksia erityisesti heikosti menestyvillä oppilailla sekä matalan sosioekonomisen taustan omaavilla oppilailla. Pienessä ryhmässä opettaja voi käyttää monipuolisia opetustapoja, mikä lisää kaikkien oppimisen iloa ja motivaatiota ja vähentää häiriökäyttäytymistä ja kiusaamista. Kun oppilas saa riittävästi ohjausta ja henkilökohtaista tukea oppimiseen ja omien vahvuuksiensa löytämiseen, hän kehittyy enemmän kuin yksin opiskellen. Pienessä ryhmässä opiskelleet opiskelevat koko elämänsä aikana enemmän vuosia ja heillä on myös suuremmat elinaikaiset tulot.

OAJ ehdottaa, että kaikille koulutusasteille pitää säätää opettajien vähimmäismitoituksesta suhteessa oppilasmäärään oppilaitoksessa. Tämä mahdollistaa lapsilähtöisen oppimisen joustavissa erikokoisissa ryhmissä. Ryhmät voidaan muodostaa joustavasti useamman opettajan ympärille esimerkiksi niin, että luokanopettaja ja erityisluokanopettaja toimivat työparina. Voimakkaasti oireilevat lapset tarvitsevat edelleen erityisopetusta ja pienempiä ryhmiä tuekseen. Kolmiportaisen tuen toteutuminen on puutteellista monissa kunnissa, mikä on hoidettava kuntoon.

3. Kielen oppiminen on avain työllisyyteen ja osallisuuteen

Vieraskielisistä suomalaisista nuorista kolmannes on syrjäytyneitä. Ensimmäisen ja toisen polven maahanmuuttajalla on huomattavasti kantaväestöä suurempi riski jäädä syrjään koulutuksesta ja työelämästä. Suomen väestössä eri kieli- ja kulttuuritaustaisten ihmisten määrä kasvaa kiihtyvällä vauhdilla. Perusopetukseen valmistava opetus on erittäin tärkeä osa maahanmuuttajataustaisen lapsen ja nuoren koko koulutuspolun perustana. Suomen tai ruotsin kielen opiskelu on avainasemassa koulutukseen pääsemisessä ja työllistymisessä.

OAJ ehdottaa, että sellaisilla lapsilla ja nuorilla, joiden kielitaito ei riitä peruskoulun aloittamiseen, on oltava subjektiivinen oikeus valmistavaan opetukseen. Lisäksi vieraskielisten on saatava oman äidinkielen opetusta sekä suomen tai ruotsin kielen opetusta aina varhaiskasvatuksesta lukion tai ammatillisten opintojen loppuun.

4. Vahva tuki perusasteelta nivelvaiheen yli estää koulutuspoluton katkeamisen

Suomessa on paljon nuoria, joilla ei ole yläkouluiässä tietoa siitä, mitä he haluavat tehdä isona tai mitkä ovat heidän omat vahvuutensa ja kiinnostuksen kohteensa. Heillä voi olla isoja puutteita perusosaamisessa, opiskelutaidoissa ja -motivaatiossa, mikä tuottaa vaikeuksia toisen asteen opiskelupaikan saamisessa tai opinnoissa pärjäämisessä. Nuoret tarvitsevat yksilöllistä tukea ennen opintojen nivelvaihetta sekä mahdollisuuksia arvosanojen korottamiseen ja oman suunnan etsimiseen.

OAJ ehdottaa, että nuorille, jotka tarvitsevat vahvempaa tukea perusasteen opintojen suorittamiseen ja oman kutsumuksen löytämiseen, tulisi turvata mahdollisuus saada joustavaa perusopetusta, jossa opiskellaan pienryhmässä toiminnallisesti ja työelämäläheisesti. Lisäksi heille tulisi säätää oikeus tukiopinto-ohjaukseen, jossa nuori saa yksilöllistä opinto-ohjausta ja tarvittaessa erityisopettajan tukea. Tukiopinto-ohjaus ulottuisi aina yläkoulusta toisen asteen ensimmäisen vuoden loppuun asti ja sillä otettaisiin koppi myös nuorista, jotka harkitsevat opintojensa keskeyttämistä.

Lisäksi OAJ ehdottaa, että 10-luokat järjestetään jatkossa toisen asteen koulutuksen yhteydessä. Näin järjestetyillä 10-luokilla opiskelijalla olisi mahdollisuus korottaa perusasteen arvosanoja, suorittaa lukion tai ammatillisen koulutuksen opintoja sekä etsiä itselleen omaa alaa.

5. Koulutuksen eriytymiseen puuttamalla varmistetaan kaikille mahdollisuus menestyä

Viimeisimmät tutkimukset ovat osoittaneet, että oppimistulokset eriytyvät Suomen eri alueiden välillä. Erityisen huolestuttavalta näyttää itäisen Suomen tilanne, jossa ensin poikien ja nyt myös tyttöjen oppimistulokset ovat nopeasti laskeneet. Erot kuntien voimavaroissa johtavat siihen, että syrjäytymisriskissä olevien oppilaiden koulutusmahdollisuudet kärsivät. Alueellinen eriytymiskehitys johtuu liian väljästä perusopetuksen ohjauksesta ja laskeneesta valtion rahoitusosuudesta.

Myös koulut ja luokat eriytyvät kiihtyvää vauhtia hyvin ja huonosti menestyviin etenkin suurissa kaupungeissa. Syynä tähän on kuntien harjoittama kouluvalintapolitiikka ja perheille tarjotut mahdollisuudet valita lapsen kouluksi jokin muu kuin lähikoulu. Koulujen ja luokkien eriytyminen on ongelmallista niiden luokkien ja koulujen kannalta, joihin heikosti pärjäävät oppilaat keskittyvät. Heterogeenisessä ryhmässä oppimistulokset ovat keskimäärin parempia ja koulumotivaatio-ongelmat ovat vähäisempiä. Valtaosa vanhemmista toivoisi, että kunnat lisäisivät valinnanmahdollisuuksia koulujen ja ryhmien sisällä, eivät koulujen välillä.

OAJ:n ehdottaa, että perusopetuksen laatukriteereistä tehdään sitovia, jotta ne turvaavat minimilaadun jokaisen oppilaan saamalle opetukselle. Valtion erityisavustus, jota myönnetään ryhmäkokojen pienentämiseen ja tasa-arvon edistämiseen, on palautettava tasolle, jossa se oli ennen leikkauksia. OAJ kannattaa malleja, joiden mukaan haastavien alueiden kouluja tuetaan taloudellisesti (esim. positiivisen diskriminaation tuki). Lisäksi koulutuksen järjestäjien pitää tarjota kouluissaan yhdenvertaisesti painotettua ja valinnaista opetusta. Tämä opetus tulisi järjestää erottelematta oppilaita eri luokkiin valinnan perusteella.

